

Bengt Bergkvist minnestyck från heldagsutflykt ”dåtid och nutid” 19 september 2019

Så satte vi oss, cirka 40 pensionärer, på buss mot Enköping där vi skulle förevisas verksamheten vid ledningsregementet (f d signalregementet S1) som ligger på ömse sidor av E18, hopbundna med trenne broar. Man ägnar sig, om jag fattar rätt, åt utbildning av befäl och värnpliktiga för att ordna samband liksom informationsinhämtning mellan olika militära inmätnings- och ledningscentraler.

Kommunikationsbiten som förr främst bestod av ordonnanser och trådutläggning för fälttelefoner är numera en omfattande verksamhet med mängder av tung teknisk apparatur för dataöverföring medelst tråd och radionät inklusive länkförbindelser som även inkluderar satellitförbindelser för kommunikation med svenska enheter i utlandet. För att upprätta en större ledningsplats tror jag siffran 250 fordon krävdes.

Informationsinhämtningen omfattar såväl övervakning av eget som potentiellt fientligt luftrum, hav inklusive undervatten som landområden för vilka ändamål såväl aktiva som passiva spaningsmedel utnyttjas (radar, sonarer, signalspaning) liksom analys av data och upprättande av hotbilder. Informationskraven har skärpts avsevärt under de senaste tio åren på grund av utvecklingen inom närområdet. Enheten ansvarar även för landets enda telekrigsbataljon som förutom taktisk signalspaning även ägnar sig åt störning av fientlig inmätning av svensk militär verksamhet, där sådan förekommer.

Eftersom det finns förslag från regeringen att försvaret skall tilldelas medel för att kunna uppfylla regeringens krav på utökad försvarsförmåga av svenskt territorium torde verksamheten inom ledningsregementet behöva utökas inom en nära framtid med nyanställningar och nya lokaler.

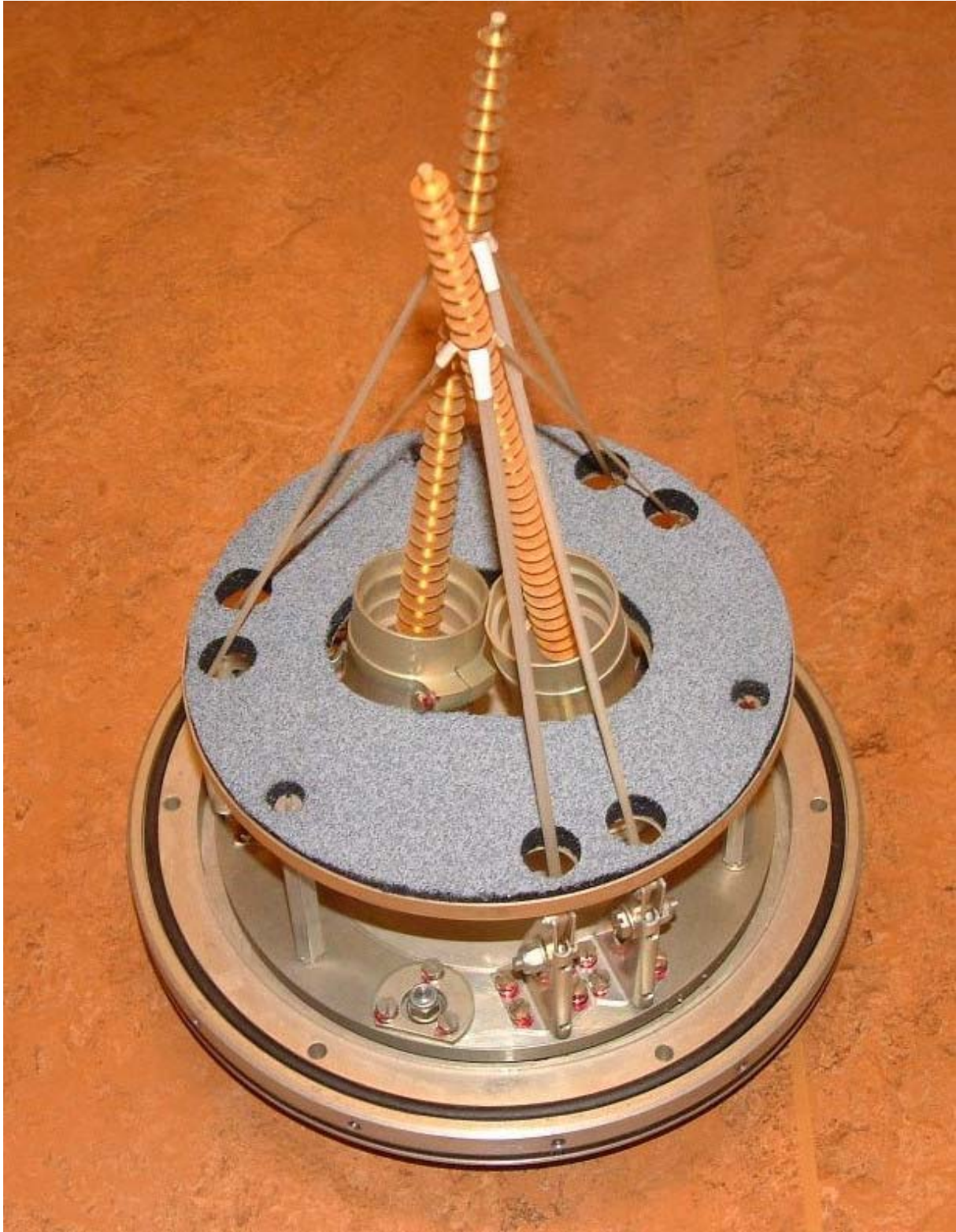
Regementets informatör, som även var ansvarig för upprätthållande av regementets traditioner, uppehöll sig mycket kring regementsfanor, som tydligen fortfarande tillmäts stor betydelse inom krigsmakten. Ett annat område han berörde var de hierarkiska strukturerna, där den gamla underofficerskåren återupprättats som tekniska specialister med utökade befogenheter där officersgrad inte längre har samma entydiga roll som förr, vilket kan komplicera beslutsordningen. Konsekvenserna av detta förstod jag mycket lite av. Att den hierarkiska försvarsstrukturen fortfarande är mycket levande märktes på föredragshållaren, som ej utan stolthet berättade, att regementet innehöll två överstar och dessutom en levande general.

Den serverade ärtsoppan med plättar smakade förträfflig, betydligt bättre än den gjorde under min värnplikt.

Som extrainformation fick vi reda på att Polackbacken i Uppsala fått sitt namn av de polska soldater som Sigismund haft med sig då han skulle tillträda sitt Svenska kungadöme och som placerades utanför centrala staden.

Från Enköping gick resan till Arboga för besök på Robotmuseet inhyst i ett område med nedgångna eller nedlagda industrier av okulärbesiktning att döma. Museet får numera stöd av Arboga kommun som fortfarande har en betydande militärindustriell verksamhet, främst inom underhållsverksamhet. Intressant om krigs- och försvarskonst även ges utrymme inom det museala konstlivet

Museet har samlat ihop många robotsystem. Som utgångspunkt finns den tyska kryssningsmissilen V1 utställd, som användes för att skicka kraftiga laddningar mot olika slumpartade områden i bl a London. Den startas på en ramp med inriktning mot målområdet och drivs därefter i en angiven riktning av en rammotor till ett avstånd som bestäms av ett inställt propellervarvantal hos en liten nospropeller. Roboten saknar dock rollgyro vilket gjorde att Royal Air Force vid tur kunde flyga ifatt robotar och genom att stöta på deras vingar få dem att störta. Under utvecklingsfasen av V1 hade man haft problem med rollstabilitet vid utskjutning och vid avfyring; roboten hade efter start direkt dykt och havererat. För att lösa det problemet hade man låtit en kvinnlig pilot som försetts med styrorgan för roboten följa med någon utskjutning och hon hade lyckats åtgärda problemet. Huruvida roboten ansågs "kostnadseffektiv" är tveksamt, men det är nu uppenbart att tillverkningen av den tog livet av en betydligt större mängd arbetare än bekämpade engelsmän.

Målsökare för Rb08 (ref Staffan Gadd, FOI)

Sverige anskaffade en sjömålsrobot från Frankrike, Rb08, som även inspirerade svensk industri till konstruktion av egna sjömålsrobotar med målsökare för att styra in mot fientliga fartyg. Målsökaren hos rb08 använde en mycket originell

antenn med tre antennriktningar. Den första svenska målsökande roboten som togs fram var för sig av olika svenska industrier använde som sändare två dielektriska stavar sida vid sida, som först vid hängning på flygplanet monterades på roboten. De belyste målområdet kontinuerligt med effekt som reflekterades i målet och togs emot av en fast parabol i roboten med två matare för vinkelmätning med interferens. Ett antal robotar avfyrades framgångsrikt mot mål bl a i Vättern. Under ungefär samma tid konstruerades också en ”lufttorped” som när den kom nära målet dök och blev en torped. Hur långt konstruktion verifierades framgick inte.

Robot 04 togs därefter fram i olika versioner och tillverkades i stora serier. De Centrala Verkstäderna i Arboga utförde arbeten på robotarna under lagring för att verifiera deras funktionssäkerhet, vilket kom att bli en väsentlig uppgift för CVA i framtiden.

Ett stort antal andra främst jaktrobotar inköpta från andra länder visades även upp. Man hade även flygplanskabiner utställda och en flygsimulator. Ett mycket innehållsrikt museum.

Arbogabesöket avslutades på ölmuseet som innehöll lämningar från Arboga nedlagda bryggeri. Det blev information om öltillverkning vad avser jäsning och produktion. Uppenbarligen har det förr gått åt åtskilliga träkar vid tillverkningen. Träobjekt passar bra i museer, tycker jag.

Och sen åkte vi hem till våra pensionärsvardagar med funderingar inte minst om försvarsmaterielframtagning, måhända i kombination med öltankar.